

Deres referanse:

Vår referanse:
201808803-2 008

Sted, Dato
Oslo, 04.10.2018

HØRINGSUTTALELSE - VEDRØRENDE ENDRINGER I TVISTELOVEN

1. Innledning

Det vises til høringsnotat med forslag til endringer i tvisteloven i forbindelse med evaluering av tvisteloven.

Felles enhet for sivil rettspleie i Oslo politidistrikt er sekretariat for forliksrådene i Oslo, Bærum og Asker som behandler tilsammen ca. 18.000 saker årlig. Forslagene til endringer i reglene for forliksrådsbehandling vil således ha stor betydning for vår virksomhet.

Vi vil i det følgende kun kommentere de forslag til lovendringer som vi mener vil kunne ha betydning for forliksrådets virksomhet. Kommentarene er inntatt i pkt. 2 nedenfor og er knyttet opp mot de respektive punktene hvor forslaget er inntatt i høringsnotatet. I pkt. 3 løfter vi spørsmål om justering av satsene for sakskostnader i forliksrådet. Videre vil vi i pkt. 4. kort minne om enkelte av forslagene til endringer som vi tidligere har spilt inn i forbindelse med tvistelovsevalueringen.

2. Kommentarer til departementets forslag

2.1. Angivelse av fristers avslutning (pkt. 4.1.3)

Det er i høringsnotatet foreslått å fastsette fristers utløp ved angivelse av en bestemt dato, både frister knyttet til tilsvarsfrist etter tvl. § 6-4 og til overprøvingsfrist etter tvl. § 6-14.

Vi er positive til fastsettelse av bestemt dato for tilsvarsfrist etter tvl. § 6-4. Fristen er viktig og relevant for klagemotparten i alle saker i forliksrådet. Derfor er det også allerede i dag fast praksis i forliksrådene at tilsvarsfristen angis ved en bestemt dato. Dette er også innarbeidet i standardmalene i saksbehandlingssystemet SIAN.

Derimot er vi ikke positive til innføring av en regel om å angi frist for overprøving etter tvl. § 6-14 ved en fastsatt dato. I motsetning til tilsvarsfristen, som det er forliksrådet selv som

vurderer om er overholdt, vil det med unntak av de foreslåtte oppfriskningsbegjæringene være tingretten og ikke forliksrådet som skal vurdere om fristen for overprøving er overholdt. Skulle forliksrådets sekretariat ha beregnet feil frist, for eksempel i forbindelse med rettsferier, vil en part som har forholdt seg til denne fristen i den tro at den er riktig, kunne oppleve at fristen etter tingrettens vurdering har utløpt. Den ordinære overprøvingsadgangen vil da være avskåret. Etter vår vurdering er dagens løsning derfor både tryggere og enklere, hvor den part som er i tvil om når månedsfristen utløper, kan kontakte tingretten og få oppgitt riktig dato for fristutløp.

For øvrig synes det praktiske behovet for en bestemt angitt frist for overprøving å være betydelig mindre enn for en bestemt fastsatt tilsvarsdato da svært få parter erfaringsmessig ber om overprøving av forliksrådets dommer, mens samtlige klagemotparter må inngi tilsvar.

Skulle forslaget om å innføre krav til angivelse av bestemt frist for overprøving etter tvl. § 6-14 vedtas, forutsetter dette at saksbehandlingssystemet SIAN må endres for å gi mulighet til å flette slik fristdato inn i standardmalene for forliksrådsavgjørelser. Kostnader knyttet til dette synes ikke å være vurdert i forslaget.

2.2 Rettens overprøving av sakskostnadskrav (pkt. 6.3.4)

Vi er positive til foreslåtte endringer i tvl. § 20-5 som vil innebære at også sakskostnadskrav som følger av en sakskostnadsoppgave kan nedsettes av retten uten forutgående varsling til parten. Dette vil være et bidrag til å oppfylle formålsbestemmelsen i tvl. § 6-1 (1) om at forliksrådsbehandling skal være "enkelt, hurtig og billig".

Av hensyn til den høye andelen fraværdommer etter uteblitt tilsvar som man har i forliksrådene, bør regelen utformes slik at informasjonen fra parten knyttet til sakskostnadsoppgaven kommer så tidlig i prosessen som mulig. Vi mener derfor den mest hensiktsmessige løsning for oss vil være forslaget om å innta en presisering om at kravene skal begrunnes samtidig med at kostnadsoppgaven fremlegges.

2.3 Rettens fastsetting av prosessfullmektigens godtgjørelse (pkt. 6.4.4)

Høringsnotatet foreslår å innføre en ny tvl. § 20-5 A hvoretter retten ved hovedforhandlingens avslutning skal informere partene om adgangen til å begjære rettens fastsetting av prosessfullmektigens godtgjøring.

Dersom forslaget vedtas, bør det etter vår vurdering presiseres at bestemmelsen ikke gjelder for forliksrådet. Tvl. § 6-1 (1) legger som tidligere nevnt opp til at forliksrådsbehandlingen skal være enkel, hurtig og billig, partene er ofte selvprosederende, sakskostnadene er ofte lave, og det synes å være lite behov for å komplisere saksbehandlingen med en prosedyre som i praksis må antas å være lite relevant i de fleste saker.

2.4 Erstatningskrav mot Staten som følge av saksbehandlingsfeil (pkt. 6.5.3)

Det foreslås i høringsnotatet å presisere i lovteksten at erstatningskrav mot staten som følge av saksbehandlingsfeil begått i forliksrådet, fremsettes mot Staten ved Justisdepartementet.

Dette er praksis også i dag, selv om kravet etter lovteksten skal fremsettes for Domstolsadministrasjonen, og vi er positive til den foreslåtte presiseringen.

Vi stiller oss også positive til forslaget om å lovfeste en plikt til å varsle Staten ved Justisdepartementet før det tas ut søksmål om kravet for tingretten og til at dette skal virke fristavbrytende med hensyn til søksmålsfristen i tvl. § 20-12 (3). Det må antas at mange slike saker egner seg for forhandling om en minnelig løsning og utenrettslig forlik, og ved innføring av den foreslåtte regel, vil domstolene avlastes samtidig som partene sikres domstolsbehandling dersom de finner det nødvendig.

2.5. Verdigrensen for saker som skal behandles av forliksrådet (pkt. 8.1.4)

Vi stiller oss svært positive til å øke verdigrensen for saker som skal behandles av forliksrådet, samt øke beløpet tilsvarende vedrørende grensene for domskompetanse. Hva gjelder tvistesummens størrelse, mener vi det er hensiktsmessig å sette samme verdigrense som er foreslått for småkravsprosessen, altså kr 250.000. Ved å sette beløpet en del høyere enn hva prisstigningen fra 2005 til i dag skulle tilsi, vil behovet for ny endring ligge lenger frem i tid enn dersom man nå bare justerer beløpet til kr 200.000 som er foreslått som et alternativ i høringsnotatet.

Håndverkertjenester har hatt en sterk prisøkning og tvister knyttet til slike oppdrag, egner seg godt for mekling i forliksrådet. Prisen på for eksempel et nytt bad vil ha en kostnadsramme som langt overskrider dagens verdigrense på kr 125.000, hvilket innebærer at domskompetanse forutsetter samtykke fra begge parter. Heving av verdigrensen til kr. 250.000, innebærer at langt flere slike saker kan pådømmes i forliksrådet med samtykke fra kun den ene parten. Dette vil åpenbart være en prosessøkonomisk gunstig utvikling.

Vi anser det ikke hensiktsmessig å fastsette beløpet ut fra folketrygdens grunnbeløp. En slik teknikk ville rett nok fjerne behovet for fremtidige beløpsjusteringer i lovteksten. Regler med et klart oppgitt beløp er imidlertid langt enklere å forholde seg til for både parter og forliksråd og man unngår tvil rundt størrelsen på grunnbeløpet, skjæringstidspunkter ved årlige endringer av grunnbeløpet m.v. Vi mener hensynet til enkelhet for disse aktørene må veie tyngre enn hensynet til å redusere behovet for fremtidige justeringer ved lovendring.

2.6. Avvisning og adgang til å ta ut ny sak i forliksrådet (pkt. 8.2.1)

Det foreslås å lovfeste det som allerede i dag er gjeldende rett hva gjelder klagers rett til å ta ut ny sak i forliksrådet etter at han har fått saken sin avvist. Vi er i utgangspunktet positive til en slik lovfesting av gjeldende rett.

Forslaget til ny bestemmelse synes imidlertid å kun fange opp tilfeller der saken er blitt avvist etter at klager er uteblitt fra rettsmøte. Praksis i dag er imidlertid at også andre tilfeller av avvisning tillater at ny sak tas ut for forliksrådet. Et eksempel på dette kan være at klager ikke har hatt kjent adresse til klagemotpart og ikke har ønsket å bekoste offentlig forkynning etter domstolloven § 181. Vi mener det fornuftig å beholde muligheten til å ta ut ny sak også i slike tilfeller, både fordi en generell regel er enkel å forholde seg til for partene, samt at man i eksempelet ovenfor potensielt sparer partene for betydelige sakskostnader.

Vi mener derfor en ny bestemmelse bør hjemle rett til å ta ut ny sak for forliksrådet etter alle former for avvisning. Vi kan imidlertid ikke se noe praktisk behov for å begrense mulighetene til å gjøre dette til kun én gang. I praksis opplever vi svært sjelden at avviste saker tas ut på ny gjentatte ganger. Vi mener heller ikke det er hensiktsmessig å innføre en frist på én måned for å gjøre dette. Også her bør hensynet til enkle regler for parter og forliksråd veie tyngst.

2.7. Innstilling av sak i forliksrådet der sak er brakt inn for nemnd (pkt. 8.4.4)

Vi er positive til endringsforslaget som vil gi § 6-11 (2) en utforming som er i tråd med hva som er gjeldende rett allerede i dag ut fra tolkningen av lovens forarbeider, altså at innbringelse av sak til en nemnd nevnt i tvl. § 6-2 (1) bokstav e) gir rett til innstilling. En lovfesting av dette vil fjerne eventuell usikkerhet rundt tolkningen av bestemmelsen og hvilke nemnder som er omfattet av den.

2.8. Litispendens ved innstilling av sak i forliksrådet (pkt. 8.5.4)

Vi er positive til forslaget om å innføre litispendensvirkning i seks måneder på innstillingsbeslutninger i tvl. § 18-2 (2).

Utformingen av lovforslaget bør imidlertid justeres noe. Etter tvl. § 6-11 (5) b) kan partene bli enige om å ta ut ny forliksklage før det er gått ett år. Ny sak kan også tas ut for forliksrådet før det er gått ett år, dersom nemndsbehandling er avsluttet, jf. tvl. § 6-11 (5) c). Slik bestemmelsen i § 18-2 (2) foreslås utformet, synes det ikke å bli adgang til å ta ut søksmål før det er gått seks måneder fra saken ble innstilt. Dette kan neppe være tilsiktet.

Vi mener derfor lovteksten må utformes slik at den ikke er til hinder for at ny forliksklage kan tas ut etter tvl § 6-11 (5) b) og c), også før det er gått seks måneder.

2.9. Vernetingsbestemmelse for foretak (pkt. 9.2.2)

Høringsnotatet foreslår å endre ordlyden i tvl. § 4-4 (3) fra "virksomhetens hovedkontor" til "virksomhetens forretningskontor".

Vi er positive til forslaget om å bringe begrepsbruken i tvl. § 4-4 (3) på linje med den som benyttes i andre relevante bestemmelser. En endring fra "hovedkontor" til "forretningskontor" vil etter vår oppfatning redusere eventuell tolkningstvil i de tilfeller selskapets hovedkontor ikke ligger på registrert forretningssted.

2.10. Stansing av sak ved konkurs (pkt. 9.3.3)

Det forslås i høringsnotatet å endre ordlyden i tvl. § 16-16 (1) c) fra "saksøkerens bo blir tatt under konkursbehandling..." til "den som har anlagt saken for domstolene..".

Vi kan ikke se behovet for den foreslåtte lovendringen for forliksrådenes vedkommende. Vi opplever ikke at dagens ordlyd skaper noen tolkningstvil i praksis. At saksøker-begrepet for forliksrådets del tilsvarer "klager" antas alle å være godt kjent med. Etter vår oppfatning er

det mer sannsynlig at det vil skape usikkerhet enn avklaring å erstatte et godt innarbeidet begrep med et nytt.

3. Sakskostnader i forlikrådet

I forbindelse med den foreslåtte justering av beløpsgrensen for småkravprosess, drøftes også forslag til justering av hvilke beløp som kan tilkjennes i sakskostnader i slike saker. Det er lagt til grunn at beløpene bør heves når tvistesummen gjør det. Tvistesummen for forlikrådsaker er også foreslått hevet, men noen regulering av sakskostnadsbeløpene for forlikrådet i tvl. § 6-13 er ikke foreslått, og problemstillingen synes heller ikke adressert i høringsnotatet.

På denne bakgrunn løfter vi problemstillingen og spør om det kan være grunn til å ta en tilsvarende vurdering for sakskostnader i forlikrådsaker. Med høyere tvistesum kan partene ha større behov for juridisk bistand, og dagens maksgrense på sakskostnader tilsvarende 4 X rettsgebyret gir ikke rom for mye slik bistand. Et alternativ til å bare heve maksgrensen, kan være å innføre et system etter modell av hva som gjelder for småkravsprosessen; altså et maksimumsbeløp i kombinasjon med en prosentsats av tvistesummen.

Dersom kun maksbeløpet økes, må man kunne forvente at parter i stor utstrekning legger ned påstand om å få erstattet dette maksbeløpet også i saker med langt mindre tvistesum. Dette vil stille krav til at forlikrådene i enda større grad enn i dag må foreta en kritisk nødvendighetsvurdering etter tvl. § 20-5 (1). Dette antas å være sentrale hensyn å ta med seg når justering av reglene for sakskostnader i forlikrådet eventuelt vurderes.

4. Tidligere innspill i forbindelse med evaluering av tvisteloven

Namsfogden i Oslo ble i 2011 invitert til å komme med innspill til endringer i forbindelse med at arbeidet med evalueringen av tvisteloven startet, og leverte i den forbindelse en relativt omfattende høringsuttalelse. Vi tillater oss i denne omgang derfor helt kort å minne om enkelte av våre forslag fra den gang som ikke er tatt med i utkastet til foreslåtte endringer, men som vi fortsatt mener det kan være gode grunner til å vurdere:

- Innføring av krav til å oppgi fødselsdato eller organisasjonsnummer i forliksklagen i tråd med hva som er krav i blant annet utleggsbegjæringer. Bestemmelsen foreslås inntatt i tvl. § 6-3 (2). Dette vil gjøre det lettere for forlikrådets sekretariat å oppfylle kravet til adressekontroll i folkeregisteret eller postens elektroniske adresseregister slik man er pålagt å gjøre for klagemotparten etter lovendringen i domstolloven § 163a som trådte i kraft 01.09.2018.
- Presisering av at forlikrådssak som er begjært gjenåpnet i tingretten skal realitetsbehandles av tingretten og ikke sendes tilbake til forlikrådet. Dette skal ifølge forarbeider være løsningen også i dag, men skaper erfaringsmessig tvil både i forlikråd og tingretter. Presiseringen foreslås inntatt i egnet bestemmelse i kap. 31.
- Fristen knyttet til retten til å begjære en sak innstilt i forlikrådet dersom den ikke er avsluttet innen 3 måneder etter forkynning av forliksklagen, foreslås suspendert i rettsferien. Slik bestemmelsen i dag er utformet løper fristen også i rettsferien uten at

forlikrådet har praktisk mulighet til å overholde fristen. Presiseringen foreslås inntatt i tvl. § 6-11 (4).

5. Avsluttende bemerkninger

Som det fremgår ovenfor, er vi positive til en rekke av de foreslåtte endringene i tvisteloven og mener disse både vil bidra til det overordnede mål om effektivisering av domstolene og også bidra til at reglene blir lettere tilgjengelig for brukere både i og utenfor domstolene.

Enkelte forslag mener vi imidlertid vil kunne ha negative konsekvenser eller ikke er nødvendige ut fra våre vurderinger. Avslutningsvis har vi også løftet frem enkelte problemstillinger til vi mener det kan være grunn til å se nærmere på i evalueringen.

Med vennlig hilsen

Alexander Dey
namsfogd

Thomas Løkken
Seniorrådgiver

Med hilsen

Alexander Dey
namsfogd

Kopi til
Birgitte Valen